

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

EVALUACIJA REALIZACIJE STRATEGIJE ODRŽIVOG RAZVOJA OPŠTINE TRSTENIK ZA PERIOD OD 2010. DO 2020. GODINE

Kruševac, septembar 2018. godine

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

SAŽETAK

Udruženje građana za podršku evropskim integracijama "Evrokontakt" iz Kruševca je u okviru projekta "Provera EU stvarnosti 2" je sprovedo evaluaciju izrade i dosadašnje realizacije Strategije održivog razvoja opštine Trstenik za period 2010-2020.

Opšti utisak je da je dosadašnji odnos lokalne samouprave i drugih zainteresovanih strana prema ovom "krivnom" strateškom dokumentu veoma dobar, što je Evaluacionom timu "Evrokontakt"-a da može sa punim pravom da izdvoji u ovom trenutku Opštinu Trstenik kao **primer dobre prakse** u oblasti strateškog planiranja na lokalnom nivou u Srbiji.

Ova procena se temelji pre svega na ozbiljnom prihvatanju strateškog dokumenta kao veoma korisnog alata za unapređenje razvoja lokalne zajednice, na suštinskom povezivanju Strategije sa drugim opštinskim mehanizmima upravljanja (budžet, planovi) i na spremnosti svih odgovornih osoba i drugih učesnika u procesu da ga dalje unapređuju, čemu u prilog govori činjenica da je Opština Trstenik već uradila tokom 2014. godine reviziju osnovne verzije Strategije, kojom je ovaj dokument značajno unapređen.

Evaluacioni tim je uradio procenu primene Strategije po DAC kriterijumima i dao prosečnu ocenu 4,2, što opravdava napred navedenu ocenu.

Evidentno je da postoji veliki prostor za dalje unapređenje procesa strateškog planiranja u opštini Trstenik, što je bio i jedan od ciljeva ove evaluacije.

U realizaciji evaluacije udruženju "Evrokontakt" veliku podršku su pružili Opština Trstenik i Agencija za regionalni razvoj Rasinskog okruga iz Kruševca, kojima se ovom prilikom posebno zahvaljujemo.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

SUMMARY

The Citizens' Association for European Integration Support "Evrokontakt" Krusevac, within the project "Checking the EU reality 2", conducted an evaluation of the development and implementation of the Strategy for Sustainable Development of the Municipality of Trstenik for the period 2010-2020.

The general impression is that the current attitude of local self-government and other stakeholders according to this overall municipal strategic document is very good, which Evrokontakt's Evaluation Team can reasonably assess at this time **the Municipality of Trstenik as an example of good practice in the field of strategic planning at the local level in Serbia.**

This assessment is based primarily on the serious acceptance of the strategic document as a very useful tool for improving the development of the local community, the essential linking of the Strategy with other municipal management mechanisms (budget, plans) and the readiness of all responsible persons and other participants in the process to further improve it, which is supported by the fact that the Municipality of Trstenik has already done in 2014 the revision of the basic version of the Strategy, which significantly improved this document.

The evaluation team assessed the implementation of the Strategy according to the DAC criteria and gave an average grade of 4.2, which justifies the above assessment.

It is evident that there is potential for further improvement of the strategic planning process in the municipality of Trstenik, which was one of the objectives of this evaluation.

In the realization of the Evrokontakt Evaluation, great support was provided by the Municipality of Trstenik and the Regional Development Agency of the Rasina District from Krusevac.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

UVOD

Strateško planiranje na lokalnom nivou u Srbiji još uvek nije razvijeno u dovoljnoj meri. Strateško planiranje je u moderno vreme uvedeno u prvoj deceniji ovog veka, uglavnom kroz projekte koje su finansirale različite donatorske organizacije, uz korišćenje različitih metodologija. Kvalitet procesa izrade i realizacije strateških dokumenata do sada je uglavnom zavisio od senzibilisanosti i ekspertize pojedinaca koji su imali uticajno mesto u strukturama koje su upravljale ovim procesima, kao i od manjeg broja entuzijasta koji su shvatili važnost strateškog planiranja za kvalitetniji razvoj zajednice.

Udruženje građana za podršku evropskim integracijama "Evrokontakt" iz Kruševca je tokom 2017. godine uradilo Istraživanje o strateškom planiranju u Rasinskom okrugu (transformator.bos.rs/publikacije/show/4), u kome je utvrdilo da se stanje u ovoj oblasti u lokalnim samoupravama u Rasinskom upravnom okrugu ne razlikuje mnogo od drugih u Srbiji. Strateški višegodišnji dokumenti se na lokalnom nivou uglavnom doživljavaju kao neophodnost da bi se pristupilo donatorskim sredstvima, a ne i kao veoma koristan alat za upravljanje razvojnim procesima. Najuočljiviji problemi su obično nastajali po usvajanju strateških dokumenata, budući da u većini slučajeva nisu uspostavljeni mehanizmi za efikasan monitoring i evaluaciju njihove primene, odnosno za reviziju strateških dokumenata u slučaju potrebe.

U medjuvremenu je Narodna skupština Republike Srbije usvojila Zakon o planskom sistemu, koji predstavlja veliku novinu u upravljanju sistemom javnih politika i stvara osnovu za značajno unapređenje strateškog planiranja u Srbiji. On uređuje činioce planskog sistema - dokumente, učesnike i mere, detaljno određuje i uređuje planske dokumente kao što su dokumenti razvojnog planiranja, dokumenti javnih politika i ostali planski dokumenti. Primena Zakona počinje 27. oktobra 2018. godine.

Na osnovu iskustva stečenih prilikom navedenog istraživanja, imajući u vidu trenutnu situaciju i priliku za unapređenje procesa strateškog planiranja koju donosi primena Zakona o planskom sistemu, odlučili smo da nastavimo dalje i da na konkretnom primeru detaljnije proučimo ove procese. U saradnji sa Opštinom Trstenik i Agencijom za regionalni razvoj Rasinskog okruga iz Kruševca sprovedi smo evaluaciju dosadašnje primene Strategije održivog razvoja opštine Trstenik koja je izrađena za period od 2010. do 2020. godine.

Cilj evaluacije nije bio samo da se samo procene efekti dosadašnje primene krovnog strateškog dokumenta ove opštine, već i da utvrdi sve činjenice u vezi načina na koji se upravlja Strategijom što bi trebalo da dovede do unapređenja procesa strateškog planiranja ne samo u Opštini Trstenik, već i u drugim lokalnim samoupravama u Srbiji.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

METODOLOGIJA

Evaluacija Strategije održivog razvoja opštine Trstenik za period od 2010. do 2010. godine (u daljem tekstu: Strategija) urađena je u bliskoj saradnji sa Kancelarijom za lokalni ekonomski razvoj Opštinske uprave Trstenik, uz aktivnu podršku rukovodstva lokalne samouprave, Agencije za regionalni razvoj Rasinskog okruga iz Kruševca i predstavnika većeg broja organizacija i institucija koje su učestvovala u izradi i realizaciji Strategije.

Evaluacijom je obuhvaćena primena Strategije do 2014. godine, kada je izvršena revizija koja je umnogome izmenila osnovni dokument, a potom i primena revidiranog dokumenta od 2015. do 2017. godine.

Evaluacioni tim "Evrokontakt"-a je analizirao svu dostupnu dokumentaciju, intervjuisao nekoliko ključnih osoba koje su najviše upućeni u strateško planiranje u Trsteniku, sproveo istraživanje kroz Fokus grupu, u čijem radu je učestvovalo dvadesetak predstavnika organizacija iz svih sektora – javnog, civilnog i poslovnog, anketirao ključne osobe i organizacione delove lokalne samouprave (predsednik Opštine, načelnik Opštinske uprave, načelnik Odeljenja za finansije i budžet Opštinske uprave, Kancelarija za lokalni ekonomski razvoj Opštinske uprave Trstenik).

Pored evaluacije dosadašnje realizacije Strategije, u ovom Izveštaju smo se osvrnuli i na neke teme koje nisu u direktnoj vezi sa evaluacijom, iz razloga što smatramo da su veoma važne za unapređenje procesa strateškog planiranja u budućnosti, ne samo u Opštini Trstenik već i drugim lokalnim samoupravama u Srbiji – uopšteno na proces strateškog planiranja, uvođenje programskog budžetiranja, na Zakon o planskom sistemu Republike Srbije i dr.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

IZRADA STRATEGIJE ODRŽIVOG RAZVOJA OPŠTINE TRSTENIK

Opština Trstenik se od 2009. godine bavi razvojem "krovne" opštinske strategije. Osnovni motiv je u osnovi bio nemogućnost konkurisanja za donatorska sredstva zbog nedostatka strateških opštinskih dokumenata, što je ishodovalo izradom i usvajanjem Strategije održivog razvoja opštine Trstenik za period od 2010. do 2020. godine, te kasnijom revizijom 2014. godine za period primene Strategije od 2015. do 2020. godine.

Strateški dokumenti su nastali uz podršku Evropske unije kroz projekte "Exchange 2" i "Exchange 4". Pri izradi je korišćena Metodologija za strateško planiranje održivog razvoja lokalnih uprava u Srbiji Stalne konferencije gradova i opština, koja je implementirala pomenute projekte i pružila lokalnim samoupravama ekspertsku facilitatorsku i mentorsku podršku izradi navedenih dokumenata.

Strateški dokument sadrži sve bitne elemente:

- 1) opis metodologije i izrade;
- 2) profil zajednice;
- 3) sistem monitoringa i indikatora;
- 4) analizu pretpostavljenih potencijala po oblastima planiranja - SWOT analiza;
- 5) opštu sliku vizije, prioriteta i ciljeva;
- 6) prioritete za razvoj opštine u narednih 10 godina;
- 7) akcioni plan za period od 2010. do 2020. godine;
- 8) implementaciju strategije sa upravljanjem strategijom.

Subjekte uključene u neposrednu izradu strategije činili su:

- 1) Koordinacioni tim
- 2) Četiri tematske radne grupe (društveni razvoj, urbani razvoj, ekonomski razvoj i ekologija);
- 3) Partnerski forum od 45 članova.

Samom izradom upravljao je Koordinacioni tim zajedno sa Kancelarijom za lokalni ekonomski razvoj Opštinske uprave, koja zapošljava četiri činovnika sa višegodišnjim iskustvom u bavljenju ovom problematikom, vladaju materijom i poseduju zavidan stepen entuzijazma.

Tokom izrade Strategije razvijen je set indikatora koji su upotrebljeni za profilisanje lokalne zajednice, a potom za praćenje implementacije. Set indikatora čine:

- (a) indikatori održivosti, koji se odnose na strategiju i na kompletnu zajednicu, i
- (b) indikatori učinaka, koji se odnose na status implementacije akcionog plana i projekata.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

Indikatori održivosti su sa liste Nacionalne strategije održivog razvoja Republike Srbije. Korišćeno je ukupno 27 indikatora, koji su obuhvatili tri oblasti:

- (a) životna sredina - 7 indikatora;
- (b) stanovništvo, obrazovanje i kvalitet života - 11 indikatora, i
- (c) ekonomski razvoj - 9 indikatora.

Kao integralni deo strategije razvijen je Akcioni plan koji u svojoj ukupnosti identifikuje 4 oblasti, 12 prioriteta (problema), 14 strateških ciljeva, 36 programa i 132 projekta. Po prioritetskim oblastima razvijeni su programi i projekti na sledeći način:

- (a) Društveni razvoj - 9 programa i 44 projekta;
- (b) Investicije, infrastruktura, urbani razvoj i energetika - 9 programa i 27 projekata;
- (c) Privreda i ruralni razvoj - 9 programa i 35 projekata, i
- (d) Ekologija - 9 programa i 26 projekata.

Za svaki projekat jasno su definisani njegovi osnovni elementi: partneri, vreme ostvarenja, vrednost projekta, izvori finansiranja, indikatori, stepen prioriteta.

Za implementaciju Strategije zadužen je Koordinacioni tim koji treba da imenuje predsednik Opštine Trstenik. Na operativnom nivo implementacija je poverena Kancelariji za lokalni ekonomski razvoj Opštinske uprave Trstenik (u dalje tekstu: KLER), koja se bavi koordinacijom, integracijom i praćenjem realizacije Strategije. Kancelarija je sa manjim ili većim uspehom povezivala Strategiju, odnosno njen Akcioni plan sa lokalnom samoupravom, opštinskim budžetom, operativnim planovima, dok je manje kvalitetna veza uspostavljena sa planovima i aktivnostima drugih javnih i privatnih organizacija i institucija uključenih u realizaciju Strategije.

Strateški dokument sadrži delove koji definišu sistem potreban za implementaciju i upravljanje Strategijom. Deo koji definiše praćenje i procenu (monitoring i evaluaciju) ispunjenja i statusa implementacije strategije skoro i da ne postoji i ovaj proces je samo uzgredno pomenut.

ANALIZA REALIZACIJE STRATEGIJE 2010-2014

Analizirajući realizaciju Strategije u periodu od 2010. do kraja 2014. godine (pre sprovedene revizije), Evaluacioni tim je došao do sledećih podataka:

U okviru ose Društveni razvoj, oblast A (Zdravstvo i socijalna zaštita), Akcionim planom predviđeno je ukupno 44 projekta. Prema broju realizovanih projekata, imamo 16 potpuno realizovanih projekata, 14 delimično realizovanih projekata i 14 nerealizovanih projekata.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

U okviru ose Ekonomija, oblast B (Investicije infrastruktura, energetika i prostorno planska dokumentacija), Akcionim planom predviđeno je ukupno 28 projekata. Prema broju realizovanih projekata imamo 15 potpuno realizovanih projekata, 3 delimično realizovana projekta i 10 nerealizovanih projekata.

U okviru ose Ekonomija, oblast C (Privreda i ruralni razvoj), Akcionim planom predviđeno je ukupno 35 projekata. Prema broju realizovanih projekata imamo 21 potpuno realizovan projekat, 5 delimično realizovana projekata i 9 nerealizovanih projekata.

U okviru ose Zaštita životne sredine oblast D, Akcionim planom predviđeno je ukupno 29 projekata. Prema broju realizovanih projekata imamo 22 potpuno realizovana projekata i 7 nerealizovanih projekata, delimično realizovanih projekata nema.

Na osnovu dostupnih podataka nije bilo moguće utvrditi vrednost realizovanih projekata, niti izvore finansiranja. Dobijeni su samo uopšteni podaci o izvorima finansiranja: Opština Trstenik, ministarstva Vlade Republike Srbije, NALED, SKGO, Direkcija za vode, Komesarijat za izbeglice i migracije, Nacionalni investicioni plan, Evropska unija, Ambasada Nemačke, KFW, UNDP i dr.

REVIZIJA STRATEGIJE ODRŽIVOG RAZVOJA OPŠTINE TRSTENIK

Revizija je urađena 2014. godine i nije suštinski promenila Strategiju, ali je dodala nove prioritete i dve nove podoblasti (energetsku efikasnost i klimatske promene). Revidirana Strategija je zreliji i realniji dokument, prilagođen mogućnostima lokalne samouprave i resursima neophodnim za njenu uspešnu realizaciju.

Prilikom revizije osnovne Strategije, koja je urađena 2014. godine uočeno je sledeće:

- Razlozi koji su doveli do uspešne realizacije projekata u određenim oblastima su pre svega spremnost ustanova i pripremljeni predlozi projekata kojima se konkurisalo kod nadležnih ministarstava, veliki broj projektnih aktivnosti organizacija civilnog društva, obaveza izrade planskih dokumenata, kao i motivisanost i angažovanost zaposlenih.

- Faktori koji su delimično uticali na realizaciju projekata su pre svega ekonomska kriza, zatim nerešeni imovinsko-pravni odnosi i neusklađenost projektne dokumentacije sa zahtevima donatora. Ekonomska situacija je u najvećoj meri otežala realizaciju, jer je prisutno znatno teže punjenje opštinskog budžeta, značajno su smanjene donatorske aktivnosti i aktivnosti ministarstava.

- Kapaciteti lokalne uprave za implementaciju akcionog plana, pripremu projekata i apliciranje za donatorska sredstva su objektivno zadovoljavajući, iznad proseka lokalnih samouprava u Srbiji. Slabosti se ogledaju u tome što zaposleni generalno poseduju slabo poznavanje engleskog jezika (neophodnog za pripremu projektnih predloga) i potrebu za određenom dodatnom obukom u upravljanju projektnim ciklusom, posebno po metodologiji

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

koja se primenjuje u Evropskoj uniji. U određenoj meri za te namene, posebno za pripremu predloga projekata, lokalna samouprava koristi usluge eksternih partnera i konsultanata. Generalno, predlozi projekata se pripremaju tek kada se objavi konkurs ili se pojavi potencijalni donator.

- Ne postoje godišnji operativni planovi implementacije Strategije. Samo u jednoj godini je rađen operativni plan za kapitalne projekte. Nisu definisani kriterijumi za godišnju operativnu prioritizaciju projekata.

- Lista spremnih projekata je delimična, lista implementiranih projekata postoji, ali nije ažurirana. Informacije o projektima koji se trenutno implementiraju postoje, ali su nepotpune. Ne postoji metodologija niti pravila međusobnog informisanja i izveštavanja. Lista projekata podnetih za eksterno finansiranje postoji, ali nije potpuna.

POVEZANOST STRATEŠKOG PLANIRANJA I PROGRAMSKOG BUDŽETIRANJA

U skladu sa zakonskom obavezom, Opština Trstenik je Odluku o budžetu za 2015. godinu izradila po modelu programskog budžetiranja koje je donelo značajne novine, nove pojmove, drugačiji pristup finansiranju javnih poslova iz budžeta lokalne samouprave i dr. Pri izradi budžeta učestvovalo je 58 budžetskih korisnika, od kojih je većina vrlo dobro saradivala. Šira javnost nije bila uključena.

Svi akteri su stekli opšti utisak da je napravljen početni korak u povezivanju procesa strateškog planiranja i programskog budžetiranja. Pre svega, uspostavljena je povratna veza između kreatora strategije i kreatora budžeta. Suštinski, o ovoj povezanosti najbolje svedoči projektna podudarnost akcionog plana i programskog budžeta. U dokumentima Opštine Trstenik ona je jasno vidljiva, mada postoje i određena iskanjanja.

Generalno, može se zaključiti da je obaveza programskog budžetiranja na izvestan način doprinela unapređenju procesu strateškog planiranja na lokalnom nivou u Srbiji.

ANALIZA REALIZACIJE STRATEGIJE 2015-2017

Analizirajući realizaciju Strategije u periodu od 2015. do kraja 2017. godine (posle sprovedene revizije), Evaluacioni tim je došao do sledećih podataka:

U okviru prioritetne ose 1, oblast Društveni razvoj, Akcionim planom revidirane Strategije predviđen je ukupno 21 projekat, od toga je u potpunosti realizovano 14 projekata, 4 delimično realizovana projekta i 3 nerealizovanih projekata.

U okviru prioritetne ose 2, oblast Ekonomija, Akcionim planom revidirane Strategije predviđeno je ukupno 16 projekata, od toga je u potpunosti realizovano 7 projekata, 2 delimično realizovana projekta i 7 nerealizovanih projekata.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

U okviru prioritetne ose 3, oblast Životna sredina, Akcionim planom revidirane Strategije predviđeno je ukupno 14 projekata, od toga je u potpunosti realizovano 8 projekata, 1 delimično realizovan projekat i 5 nerealizovanih projekata.

U okviru strateškog cilja 4, oblast Obezbeđenje efikasnih i transparentnih mehanizama za sprovođenje razvojnih politika, Akcionim planom Revizije strategije predviđeno je ukupno 2 projekata i oba su u potpuno realizovani.

Na osnovu dostupnih podataka nije bilo moguće utvrditi tačnu vrednost realizovanih projekata, ali su poznati izvori finansiranja: Opština Trstenik, ministarstva Vlade Republike Srbije, Nacionalna služba za zapošljavanje, Komesarijat za izbeglice i migracije, UNDP i dr.

FOKUS GRUPA

Sastanak Fokus grupe je održan 30.08.2018. godine u Trsteniku. Fokus grupa je formirana od 20-tak predstavnika lokalnih institucija i organizacija koji su direktno ili indirektno bili uključeni u proces razvoja Strategije ili imaju relevantna iskustva ili stavove o procesu njene implementacije. Osnovni cilj organizovanja Fokus grupe je bio dobijanje upotrebljivih informacija koje mogu da bliže opišu procese koji su predmet evaluacije. Dodatnu validnost tim informacijama daje činjenica da dolaze od samih aktera koji su nakon osam godina od donošenja prve Strategije i više od dve godine nakon njene revizije imali priliku da prikupe značajnu količinu informacija i iskustava vezanih za:

- Proces razvoja i usvajanja Strategije
- Proces implementacije Strategije

Većina članova Fokus grupe pružilo je relevantne informacije kroz moderiranu raspravu, dok je 14 članova popunilo i anonimni upitnik sa nekoliko konkretnih i više otvorenih pitanja. Kako u procesu razvoja ili implementacije, tako i u radu Fokus grupe, njeni članovi su predstavljali institucije iz kojih dolaze, ali su pružili značajan doprinos stručnim mišljenjima i ličnim stavovima koje su izneli na Fokus grupi. Većina prisutnih imala je bogato iskustvo u vezi teme Fokus grupe i neposredno uzela učešće u izradi i reviziji Strategije, želju da isto podele i doprinesu daljim unapređenjima kako samog dokumenta, tako i strateškog planiranja u opštini Trstenik.

Diskusija je vođena oko izrade i realizacije oba dokumenta – osnovne Strategije, usvojene 2010. godine i revidirane Strategije, usvojene 2015. godine. Svi učesnici u diskusiji bili su zamoljeni da daju viđenje u smislu isticanja pozitivnih strana, manjkavosti, te preporuka za unapređenje procesa strateškog planiranja u budućnosti. Najvažnija među njima su prikazani u sledećoj tabeli:

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

Pozitivne primedbe	Negativne primedbe
<ul style="list-style-type: none"> - Odgovarajuća metodologija - Pomoć SKGO i konsultanta - Ljudski kapaciteti – Kancelarija za LER Opštinske uprave, članovi radnih grupa - Široka uključenost zainteresovanih strana - Velika motivacija osoba uključenih u izradu Strategije - Stavovi izneti na radnim grupama prethodno su usaglašavani u okviru institucija - Veliki broj partnera (50) - Strategija je izrodila plan kapitalnih investicija - Javnost procesa - Kvalitetna i uključujuća <i>Public Education</i> kampanja - Obezbeđen direktan uticaj javnosti u prioritizaciji putem glasanja - Projekti iz oblasti zdravstva su većinski realizovani 	<ul style="list-style-type: none"> - Demografija nije uzeta u obzir kao jedan od ključnih faktora prilikom izrade Strategije - Ljudski i stručni kapaciteti Opštinske uprave se smanjuju s vremenom bez mogućnosti popune - Nedostatak kontinuirane uključenosti javnosti tokom implementacije - Promene koje se u kratkom roku dešavaju u okruženju nisu obuhvaćene Strategijom - Podložnost „struke“ političkim uticajima i promenama - Nedostatak ravnomernog regionalnog razvoja na nivou države - Nedostatak ljudi u Opštinskoj upravi i KLER – odliv bez priliva - Nemogućnost JLS da zbog propisa direktnije utiče na demografiju i zapošljavanje - Opšti uslovi u zemlji na koje Strategija ne može da utiče, a negativno utiču na njenu implementaciju - Povratne informacije nisu na visokom nivou - Nedostatak sektorskih strategija - Nedostataka kontinuirane evaluacije
Predlozi za unapređenje	
<ul style="list-style-type: none"> - Prilagođavanje Strategije novonastalim okolnostima je prioritet. Treba ga raditi u kraćem vremenskom roku, na 2-3 godine ili po potrebi i češće - Kvalitativno i kvantitativno obnoviti i ojačati kapacitete Kancelarije za LER - Podržati unapređenje opštih ljudskih kapaciteta - Uzeti demografske promene kao jedan od ključnih uslova, ali i ciljeva Strategije - Obezbediti kontinuiranu uključenost javnosti tokom implementacije, kao i tokom razvoja strateškog dokumenta - Uvođenje kontinuiranog praćenja i izveštavanja o implementaciji Strategije, ali uz obezbeđenje odgovarajućih ljudskih kapaciteta. - Razviti potrebne sektorske strategije, npr. strategiju socijalne zaštite, zaštite životne sredine i druge po potrebi - Uticati na promenu ili prilagođavanje regulative o kapitalnim projektima koja podrazumeva „zarobljavanje“ sredstava. - Podržati zadržavanje ključnih kadrova 	

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

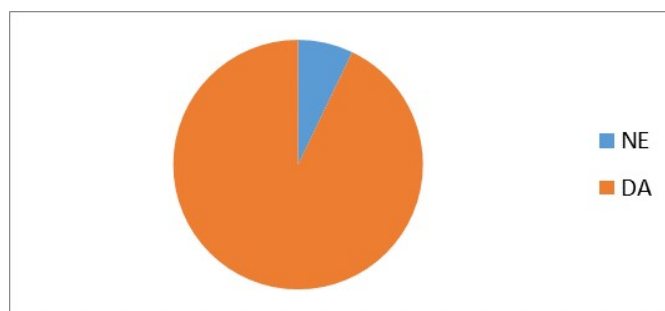
NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

UPITNIK

U cilju dobijanja što iskrenijih odgovora o procesima razvoja i implementacije Strategije i izbegavanja mogućih ustezanja u davanju javnih odgovora svim članovima Fokus grupe podijeljeni su anonimni upitnici. Nakon klasifikacionih i konkretnih uvodnih pitanja upitnik je postavio otvorena pitanja koja su bila u liniji sa moderiranim pitanjima tokom diskusije. Ispod su data pitanja iz upitnika sa sumiranim odgovorima.

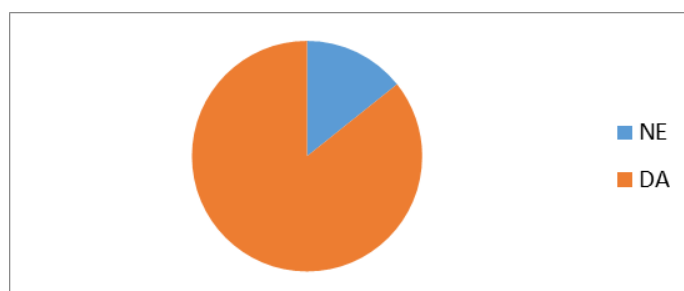
1. *Da li ste vi ili vaša organizacija/preduzeće/institucija bili uključeni u proces izrade Strategije održivog razvoja opštine Trstenik i na koji način?*

- Ne - **1**
- Da, putem učešća u (zaokružiti): Upravljačkom organu/telu; Radnim grupama; Konsultacijama; Javnoj raspravi; Na drugi način: _____ - **13**

2. *Da li ste vi ili vaša organizacija/preduzeće/institucija uključeni implementaciju Strategije održivog razvoja opštine Trstenik i na koji način?*

- Ne - **2**
- Da, putem učešća u (zaokružiti): Obezbeđivanju finansijskih, projektnih ili drugih uslova za realizaciju projekata; Realizaciju projekata; Praćenju realizacije Strategije; Na drugi način: _____ - **12**

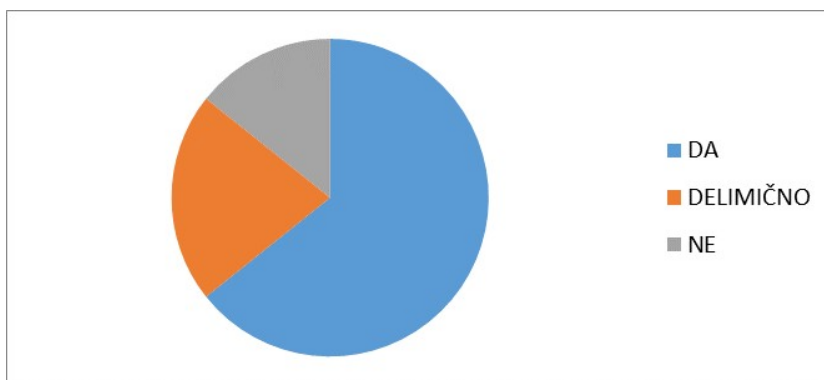
CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

3. Da li su godišnji planovi vaše organizacije/preduzeća/institucije usklađeni sa Akcionim planom strategije?

- Da - **9**
- Delimično - **3**
- NE - **2**

4. Kakvo je vaše viđenje procesa izrade Strategije (prednosti, mane, predlozi za unapređenje)?
(Odgovori su dati sumarno u narativu.)

- Strategija je dobro urađena ali se desila neprevidljiva situacija sa privredno glavnom granom, a to se odrazilo i na poljoprivredu
- Potrebno je izradu strategije uskladiti sa „strategijom sa višeg nivoa“ i onda insistirati na realizaciji iste
- Narodni univerzitet Trstenik je bio uključen samo kao tehnička podrška
- Uskladiti sa demografskim promenama
- Transparentnost je bila obezbeđena
- Nedostaju procene rizika u strategiji
- Čitav tok izrade je bio efikasan i usklađen
- Osobe iz Kancelarije za LER Opštinske uprave su jako doprineli preduzimljivošću, fleksibilnošću
- Sve potrebne faze izrade Strategije su bile zastupljene

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

5. Kakvo je vaše viđenje dosadašnje realizacije Strategije (prednosti, mane, predlozi za unapređenje)? *(Odgovori su dati sumarno u narativu.)*

- O realizovanim projektima kontinuirano obavestavati javnost;
- Strategija se iz objektivnih razloga ne može sprovesti u planiranom intervalu;
- Uprkos suštinskoj neuključenosti u radne grupe ideje i predlozi su bili dobri;
- Nedovoljan razvoj usluga socijalne zaštite;
- Projekti koji nisu zavisni od države se realizuju korektno;
- Nedostaje kontinuirana evaluacija dosadašnjih realizovanih aktivnosti predviđenih strategijom i transparentna prezentacija istih;
- Realizacija projekata je otežana zbog nedostatka finansija.

6. Da li imate bilo kakvu drugu primedbu i/ili predlog u vezi unapređenja procesa strateškog planiranja u vašoj opštini? *(Odgovori su dati sumarno u narativu.)*

- Staviti glavni akcenat na razvoj privrede i zapošljavanje mladih;
- Potrebno je češće raditi evaluaciju i po potrebi reviziju Strategije;
- Uključiti i predstavnika Narodnog univerziteta u radnu grupu za izradu Strategije kako bi i kultura bila značajnije zastupljena;
- Veće učešće javnosti;
- Uvesti princip procene rizika i alternativnih rešenja;
- Postavljanje realnih i ostvarljivih ciljeva;
- Iz planiranja budžeta JLS potpuno su isključene usluge socijalne zaštite;
- Demografske promene i migracije selo-grad i manji grad-veći grad.

Održavanje Fokus grupe je u potpunosti opravdalo očekivanja i pružilo dovoljno podataka za evaluaciju dosadašnje primene Strategije. Učesnici su po kvantitetu prisutnosti i kvalitetu izrečenog opravdali svoj izbor u Fokus grupu i pružili pun doprinos njenom radu. Informacije prikupljene putem Fokus grupe biće od velike koristi prilikom sastavljanja Evaluacionog izveštaja.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

ZAKON O PLANSKOM SISTEMU

Radi definisanja validnih preporuka za unapređenje procesa strateškog planiranja u budućnosti, analiziran je i **Zakon o planskom sistemu** (u daljem tekstu: Zakon), koji će predstavljati novi okvir za strateško planiranje u Srbiji na svim nivoima. Analiza Zakona je poslužila da se bolje sagledaju mogući pravci razvoja ove oblasti u budućnosti.

Zakon po prvi put na sveobuhvatan način uređuje planski sistem Republike Srbije, odnosno upravljanje sistemom javnih politika i srednjoročno planiranje, vrste i sadržina planskih dokumenata koje u skladu sa svojim nadležnostima predlažu, usvajaju i sprovode svi učesnici u planskom sistemu u Srbiji, među kojima su i jedinice lokalne samouprave. Pored toga, Zakon prepoznaje i vremenske odrednice dokumenata, kao što srednjoročni i dugoročni planovi, analize koja prethodi sprovođenju politika (ex ante) i analize koja dolazi nakon sprovođenja politika (ex post).

Zakon propisuje obavezu donošenja planskih dokumenata, među kojima je najvažniji Plan razvoja jedinice lokalne samouprave, dugoročni dokument razvojnog planiranja koji usvaja lokalna skupština za period od najmanje sedam godina. Plan mora da počiva na analizi trenutnog stanja, uključuje viziju i jasne ciljeve razvoja sa prioritizacijom ciljeva. Sve jedinice lokalne samouprave su obavezne da donesu Plan razvoja najkasnije do 1. januara 2021. god. Pored toga, obavezne su da donesu Srednjoročni plan koji se donosi na period od tri godine i omogućava povezivanje javnih politika sa srednjoročnim okvirom rashoda. Obaveza izrade Srednjoročnog plana u skladu sa ovim Zakonom najkasnije od Srednjoročnog plana za 2020. godinu.

Zakon se zasniva, između ostalog, na načelu javnosti i partnerstva, koje podrazumeva da se javne politike utvrđuju u okviru transparentnog i konsultativnog procesa, odnosno da se tokom izrade i sprovođenja planskih dokumenata, kao i analize efekata i vrednovanja učinaka javnih politika. Zakon predviđa transparentan proces konsultacija u svim fazama izrade dokumenta javnih politika, sa svim zainteresovanim stranama i ciljnim grupama, uključujući i udruženja i druge organizacije civilnog društva, naučnoistraživačke i druge organizacije, vodeći računa da se omogući ostvarivanje pojedinačnih pravnih i drugih interesa svih zainteresovanih strana i ciljnih grupa, uz istovremenu zaštitu javnog interesa.

Zakon o planskom sistemu predviđa obavezu objavljivanja dokumenata na internet prezentacijama državnih organa. Dosadašnja praksa je bila veoma raznovrsna i neretko su na internet prezentacijama državnih organa mogle da se pronađu radne verzije strateških dokumenata koji su već bili usvojeni, odnosno određena dokumenta uopšte nisu ni bila dostupna na navedeni način. Objavljivanje informacija o procesu donošenja ili primene strateških dokumenata na internet prezentacijama državnih organa povećava mogućnost

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

učesća svih zainteresovanih strana u tom procesu, što na krajnjem nivou može dovesti do poboljšanja kvaliteta procesa i samih dokumenata, odnosno do povećanja transparentnosti rada državnih organa.

Zakon uvodi obavezu sprovođenja javne rasprave za dokumenta javne politike, što je veoma pohvalno i treba da dovede do boljeg kvaliteta usvojenih dokumenata. Međutim, potrebno je bliže definisati u kojim slučajevima se javna rasprava ne sprovodi, budući da je u članu 36 stav 5 Zakona navedeno da "Vlada bliže uređuje način sprovođenja javne rasprave o dokumentima javnih politika, njeno trajanje i u kojim slučajevima se javna rasprava ne sprovodi, kao i obrazac izveštaja o sprovedenoj javnoj raspravi". Pored toga, nigde nije definisana dužina trajanja javne rasprave niti rokovi za njeno održavanje. Ovo je neophodno bliže odrediti u podzakonskim aktima da bi se izbegle moguće manipulacije, odnosno proizvoljno tumačenje Vlade.

Zakon predviđa obavezu donošenja podzakonskih akata u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu. Ovlašćenja i oblasti koje treba da pokriju podzakonska akta su definisana u članu 51. Zakona. Ukoliko se donošenje podzakonskih akata ne izvrši u skladu sa definisanim rokom, može doći do problema u sprovođenju Zakona na svim nivoima.

Zakon predviđa i obavezu usklađivanja Zakona sa drugim zakonima i podzakonskim aktima koji uređuju postupak donošenja propisa i dokumenata javnih politika, u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona. Ovo usklađivanje je veoma važno i značajno za punu primenu Zakona, budući da je u članu 54 stav 3 predviđeno da se u slučajevima neusaglašenosti Zakona sa drugim postojećim zakonima i podzakonskim aktima koji uređuju postupak donošenja propisa i dokumenata javnih politika primenjuju upravo ti drugi propisi.

Zakon predviđa da se Godišnji plan rada Vlade usklađuje sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije i revidira u skladu sa revizijama Program. Na taj način se uvodi obaveza poštovanja odredbi Programa što često nije bio slučaj u prethodnom periodu.

Potrebno je obezbediti stručnu podršku za donošenje podzakonskih akata i usaglašavanje Zakona sa drugim postojećim zakonima i podzakonskim aktima koji uređuju postupak donošenja propisa i dokumenata javnih politika. Posebno je važno da se ovi procesi podrže na lokalnom nivou vlasti.

Zakon o planskom sistemu ne sadrži kaznene odredbe, iako u je Zakonu definisano Načelo odgovornosti (čl. 3 tačka 12), koje podrazumeva jasno određivanje odgovornih institucija za sprovođenje mera i aktivnosti javne politike. Navedena neusaglašenost može dovesti do nepoštovanja odredbi Zakona, što predstavlja problem koji je svojstven našem mentalitetu. Nepostojanje kaznenih odredbi neretko dovodi do zanemarivanja i nepoštovanja nekog zakona jer ga u tom slučaju građani ne shvataju "dovoljno ozbiljno". Ovo je verovatno najvažnija manjkavost usvojenog Zakona.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

Zakon ne prepoznaje regionalni nivo upravljanja (statistički regioni, upravni okruzi) kao učesnike u planskom sistemu koji utvrđuju javne politike (Član 2. stav 1. tačke 3 i 4). Regionalizacija i decentralizacija državnog sistema je nemoguća bez formiranja srednjeg nivoa upravljanja, koji bi posedovao određene elemente ka npr. izabrane organe upravljanja, budžete i dr. Postoje primeri strateškog planiranja na regionalnom nivo u Srbiji, ali oni predstavljaju pre izuzetak nego pravilo. Zakon nije predvideo strateško planiranje na regionalnom nivou, ali u isto vreme ga nije ni zabranio, već ga je samo u određenim formulacijama naznačio kao mogućnost.

NAJVAŽNIJA ZAPAŽANJA

Evaluacioni tim je na osnovu svih informacija koje je prikupio tokom evaluacije uočio sledeće:

- Prilikom izrade osnovne verzije Strategije nije postojalo dovoljno iskustva u ovoj oblasti u Opštini Trstenik. Strategija je bila prvi dokument te vrste na čijoj izradi je većina učesnika bila angažovana. Mnogi propusti su tek naknadno uočeni i veoma je pohvalno što je vidljiv napredak već kod revidirane Strategije, koja je mnogo zreliji dokument u odnosu na osnovnu verziju.

- Veliki značaj je imala podrška Stalne konferencije gradova i opština u metodologiji i konsultantskoj podršci, bez čega bi u tom trenutku bilo praktično nemoguće iznedriti validan strateški dokument. Strategija sadrži sve najbitnije elemente Metodologije za strateško planiranje održivog razvoja lokalnih uprava u Srbiji, razvijenu kroz program "Exchange".

- Proces izrade Strategije je bio javan i u velikoj meri transparentan, u potpunosti je ispoštovan participativni pristup kroz (Partnerski forum, javne rasprave i događaji), ali je u početku izostalo veće interesovanje i učešće javnosti koja nije bila direktno uključena u izradu strateškog dokumenta. Prilikom revizije Strategije osmišljeni su inovativni modeli koji su doprineli većem učešću javnosti u izradi strateškog dokumenta kao što je "Work Cafe", kada je javnost pozvana da dodje i da se u opuštenoj i neformalnoj atmosferi upozna sa predloženim projektima, iskaže svoje mišljenje i ocenu. Akcioni plan sadrži procene vrednosti projekata i potencijalnih izvora finansiranja, ali su ove procene veoma grube i zasnivaju na veoma uopštenim i paušalnim procenama. Kvalitet strateškog dokumenta umnogome zavisi od njegove realnosti i primenljivosti. Za realnu procenu vrednosti projekata potrebno je izraditi projektnu dokumentaciju, uz uključjenje finansijskih i sektorskih stručnjaka.

- Polako je sazrevao stav većine aktera da strateški dokument ne treba da služi samo kao ispunjavanje uslova donatora za dobijanje bespovratnih donacija, već kao veoma korisna alatka za unapređenje razvoja zajednice. Strategija jeste u velikoj meri povezana sa drugim opštinskim dokumentima, a pre svega sa opštinskim budžetom i planom kapitalnih investicija. Uvođenje

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

programskog budžetiranja na višegodišnjem nivou od 2015. godine ojačalo je u dobroj meri vezu između strateškog dokumenta i opštinskog budžeta.

- Veliki problem Opštini Trstenik predstavlja administrativno ograničenje zapošljavanja, čime je onemogućena da održava i dalje izgrađuje ljudske i institucionalne resurse neophodne za unapređenje procesa strateškog planiranja. Veliki posao u izradi i realizaciji Strategije prenet je na Kancelariju za lokalno ekonomski razvoj Opštinske uprave Trstenik. Ovako postavljen sistem funkcioniše na entuzijazmu, znanju i iskustvu manjeg broja zaposlenih i u tome leži njegova najveća slabost, budući da su oni veoma opterećene drugim redovnim poslovima. Neophodno je u budućnosti raditi na uspostavljanju specijalizovanih organa i struktura sa odgovarajućim kapacitetima.

- Strategija je u osnovi "živi" dokument koji se prati i povezuje sa godišnjim razvojnim planovima i budžetom Opštine Trstenik.

- Prilikom izrade Strategije izvršeno je njeno usaglašavanje sa Nacionalnom strategijom održivog razvoja Republike Srbije i drugim strateškim dokumentima koja se odnose na održivi razvoj lokalnih zajednica. Primetno je da Strategija nije usklađena sa srodnim dokumentima drugih lokalnih samouprava u okolini i regionu, čime su isključeni mogući projekti koji bi bili sprovedeni u partnerstvu Opštine Trstenik i drugih lokalnih samouprava u okruženju.

- Delovi koji se odnose na sistem sprovođenja, praćenja i ocenjivanja generalno su nedovoljno razrađeni. Reprezentativno telo (Kordinaciono telo ili sl.) nikada nije zvanično formalno formirano, samim tim nisu precizno definisani procesi koji treba da prate realizaciju Strategije. Ne postoji baza podataka o pripremljenim i realizovanim projektima. Efekti realizovanih projekata se ne prate sistematski. Posebno bi naglasili da postoji potreba bolje koordinacije između lokalne samouprave i drugih javnih preduzeća i ustanova, aktera iz civilnog i poslovnog sektora, posebno u sistematskoj razmeni informacija o projektima koji su obuhvaćeni Strategijom. Lokalna samouprava nema precizne podatke o projektima u čiju realizaciju nije bila direktno uključena (izvori finansiranja, vrednost projekata i dr.). Potrebno je izraditi i održavati bazu podataka o projektima obuhvaćenim akcionim planom za realizaciju Strategije.

- Postoji veliki prostor za unapređenje monitoringa i evaluacije. Potrebno je raditi monitoring primene Strategije na dnevnoj osnovi, a evaluaciju češće nego što je u osnovi predviđeno (jednom na pet godina), po potrebi.

- Potrebno je izgraditi kapacitete za izradu projektne dokumentacije po najvišim standardima, za projekte koji predstavljaju prioritete za zajednicu, uz detaljnu razradu budžeta projekta i potencijalnih izvora finansiranja. Projektanu dokumentaciju treba izrađivati pre nego potencijalni donatori objave poziv za podnošenje predloga projekata, a ne samo kada se poziv objavi.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

- Strateško planiranje je omogućilo stvaranje nove institucionalne strukture (Privredni savet i Zeleni savet).

- Potrebno je stalno raditi na unapređenju komunikacije sa građanima tokom svih faza strateškog planiranja. Zainteresovane strane i najšira javnost su bile na odgovarajući način uključene u proces izrade Strategije. Prisutna je bila namera da se ovi kanali komunikacije dodatno unaprede. Opšti utisak je da je javnost veoma malo uključena u proces praćenja realizacije Strategije. Sva bitna dokumenta u vezi izrade i realizacije Strategije treba da budu postavljena na zvaničnom opštinskom sajtu i dostupna javnosti. U trenutku pisanja Evaluacionog izveštaja na zvaničnom opštinskom sajtu je postavljena samo osnovna verzija Strategije iz 2010. godine, (<http://trstenik.rs/index.php/aktuelnosti/338-slor>), uz neka druga dokumenta kojima je istekao period važenja, dok važeća revidirana Strategija nije postavljena na sajtu.

- Opština Trstenik nema sektorske strategije. Rađeni su određeni dokumenti ali po završetku perioda za koji su rađeni nisu produžavani (primer: Lokalni akcioni plan za mlade (2010-14), Lokalni akcioni plan za unapređenje položaja izbeglih, interno raseljenih lica i povratnika po sporazumu o readmisiji u Opštini Trstenik (2013-17). Trenutno je jedini važeći Lokalni plan upravljanja otpadom Opštine Trstenik (2010-20). U izradi sektorskih strategija trebalo bi prioritet staviti na oblasti koje imaju suštinski značaj za lokalnu zajednicu, u skladu sa njenim specifičnostima.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

ZAKLJUČCI SPROVEDENE EVALUACIJE

Na osnovu prikupljenih informacija, Evaluacioni tim je primenio DAC kriterijume na evaluaciju Strategije. Imajući u vidu sve objektivne okolnosti koje su pratile izradu i realizaciju Strategije, Evaluacioni tim je zaključio sledeće:

RELEVANTNOST. Strategija je u velikoj meri relevantna i odnosi se na većinu najvažnijih problema koji postoje u opštini Trstenik. Prilikom izrade Strategije nisu uzete u obzir dva veoma bitne tendencije – negativni demografski trendovi i negativna ekonomska kretanja, koje su ispoljile trend ubrzanja u periodu tokom i posle izrade Strategije 2009. godine. Revizijom Strategije 2014. godine ove tendencije, koje imaju veliki uticaj na opšti razvoj opštine Trstenik, uslovile su sastavljanje prioriteta i odabir programa i projekata koji su ušli u Akcioni plan Strategije. Programi i projekti u okviru Strategije u velikoj meri su dosledni ciljevima, prioritetima, očekivanim uticajima i efektima. OCENA: 4

EFIKASNOST. Sistem praćenja realizacije nije postavljen na najbolji način, nema baze podataka o realizovanim projektima, nije uspostavljena dobra komunikacija sa drugim institucijama uključenim u realizaciju Strategije pa nije moguće najpreciznije odmeriti ekonomičnost aktivnosti. Finansiranje iz opštinskog budžeta je bilo u skladu sa finansijskim mogućnostima Opštine. Upravljanje realizacijom Strategije ima još dosta prostora za unapređenje, budući da nije imenovano koordinaciono telo, odnosno najveći deo obaveza je poveren Kancelariji za lokalno ekonomski razvoj Opštinske uprave Trstenik. Uprkos velikom entuzijamu i ekspertizi zaposlenih, Kancelarija nema dovoljno resursa, pre svega ljudskih, za tako obiman i odgovoran posao. OCENA: 4

EFEKTIVNOST. Najveći broj planiranih programa i projekata je delimično ili u potpunosti realizovan, posebno onih koji su sadržani u revidiranoj Strategiji. Unapređeni sistem praćenja realizacije Strategije će dati preciznije podatke o efektivnosti realizacije Strategije. OCENA: 4

UTICAJ. Tokom vremena je rastao uticaj Strategije na najvažnije zainteresovane strane, budući da je realizacija određenih programa i projekata pozitivno uticala na njih. Važno je istaći opšti utisak da kod najodgovornijih osoba u lokalnoj samoupravi postepeno sazrevala svest o značaju strateškog planiranja i dokumenata za razvoj lokalne zajednice. Potrebno je proširiti obuhvat strateških planova na najvažnije sektore, kao i povezati ih sa zajednicama u okruženju. OCENA: 4

ODRŽIVOST. Povećanje uticaja Strategije na zainteresovane strane, postojanje većeg broja osoba koje su bile uključene u izradu osnovnog i revidiranog strateškog dokumenta i njihovu primenu, pozitivna iskustva, povećana svest o značaju strateškog planiranja za razvoj lokalne zajednice i relativno niski troškovi daju dobru osnovu za održivost procesa strateškog planiranja u opštini Trstenik. OCENA: 5

OPŠTA OCENA EVALUACIJE STRATEGIJE: 4,2

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

O AUTORU

Evaluaciju je sproveo Evaluacioni tim Udruženje građana za podršku evropskim integracijama "Evrokontakt" iz Kruševca u sastavu: Jelena Milutinović, Radoš Kandić i Nenad Krstić.

Udruženje "Evrokontakt" je osnovano 2007. godine sa misijom pružanja podrške procesu evropskih integracija i primeni evropskih standarda na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou u Srbiji.

U dosadašnjem radu "Evrokontakt" je realizovao veći broj razvojnih projekata iz oblasti jačanja civilnog društva i međusektorske saradnje, socijalne zaštite, strateškog planiranja, socijalnog preduzetništva i dr.

"Evrokontakt" spada među organizacije civilnog društva koje su razvile kapacitete za upravljanje projektnim ciklusom po standardima i metodologiji prihvaćenoj u Evropskoj uniji.

"Evrokontakt" saraduje sa većim brojem lokalnih samouprava u Srbiji pružajući im podršku u izgradnji kapaciteta i uvođenju promena u zajednici.

Više informacija o udruženju "Evrokontakt":

www.evrokontakt.org

www.facebook.com/evrokontakt.org

YouTube: EvrokontaktSrbija

Evaluacija je realizovana u okviru projekta "**Provera EU stvarnosti 2**", koji realizuje konzorcijum od pet organizacija civilnog društva na čelu sa **Nacionalnom koalicijom za decentralizaciju** iz Niša. Projekat je finansijski podržala **Beogradska otvorena škola** kroz projekat "**Civilno društvo za pristupanje Srbije Evropskoj uniji**", koji realizuje uz podršku **Kraljevine Švedske**.